

Láttat, látszat

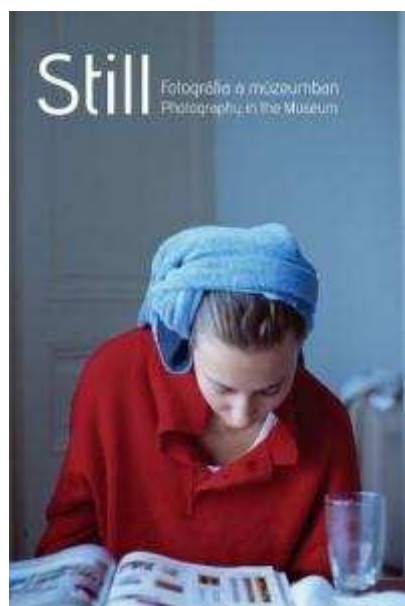
2013, October 14 - 8:03pm

- [kiállítás](#)

[Dobos Emese](#)

Still. Fotográfia a múzeumban című kiállítás a debreceni MODEM-ben

A Kogart *Analóg* kiállítása és a Magyar Nemzeti Galéria *Magyar fotóművészet az új évezredben* című tárlata után most a debreceni MODEM ad otthont egy nagyszabású fotókiállításnak. A nyári programajánlókat böngészve nem tudtam ellenállni a csábításnak, és míg mások augusztus végén – szabadságuk, nyári szünetük utolsó napjait kiélvezve – fényes szabadtéri programot választottak, addig én a kiállítóterek hűvöse mellett tettem le voksomat. Nem bántam meg.

Still: csend, képkocka, állókép, még mindig. Vagyis egyfajta dokumentációról, ”megőrzésről” lenne szó csupán, mondanivaló nélkül? Fotográfia a múzeumban: kanonizáció? Nyilván sokan (még ma is) megkérdőjelezik a fotó mint önálló művészeti ág létjogosultságát. Nos, ez a kiállítás nem csak őket hivatott meggyőzni. Perenyei Mónika kiváló kurátori munkája eredményeképpen egy nagyszabású tárlat jött létre, mely a műfaj nemzetközileg is elismert művészeinek munkáit vonultatja fel. A hazai intézmények, magángyűjtemények és jelentős külföldi múzeumok, galériák anyagából gondosan összeválogatott kiállítás átfogó képet nyújt mindenki számára a fotográfia fejlődéséről, korlátlan témaválasztásáról, műfajairól és a technikában rejlő lehetőségeiről.

Számos kérdés és kétely felmerül az emberben, ha a fotográfiról van szó. Itt van máris az analóg kontra digitális fényképezés vita: nyilván a műfaj ”öregjei” a hagyományos analóg, míg a fiatalabb generáció tagjai a digitális, modern technikára szavaznak. Pár perc képszerkesztés (vagy annyi se), és voilà! Manipuláció lenne csupán? Bizalomvesztés? Azonban a digitális fotó – konstruált jelenségként – egyben új kapu is a vizuális képalkotásban. Másik gyakori kérdés: mióta lenne egyáltalán művészet a fotográfia? Aki

pedig ezt felteszi, csupán a fotó dokumentációs célját látja. Igaz, ami igaz, az elmúlt harminc évben a kanadai származású Jeff Wall óriási méretű fotónagyításai kakukkfiókaként szorították ki a festményeket a múzeumok, galériák falairól. Nem egyszer pedig klasszikus képzőművészek alkotásaira reflektált, kapcsolatba lépve ezáltal a klasszikus nagyművészet tradicionális képteremtésével. A fotografikus táblakép a múzeumban tehát a hagyományok folytatása, őrzése, azonban szembesítés is a modernitással, fricska a "régi dolgokra". Nem jelenthetjük ki azt, hogy itt maga az elkészült mű a cél: az alkotás aktusa, a kép alanya, tárgya elválaszthatatlan egymástól. És ennek a sérülékeny, gondos kapcsolatnak a "szerelemgyermek" maga a fotó. Haladni pedig muszáj a korrall, azonban nem feledkezhetünk meg a régiről, nem boríthatunk fátylat a hagyományokra.

Nyilván minden egyes kiállítóról érdemes lenne beszélni, de hogy kinek mi tetszik a legjobban, az erősen szubjektív. A kiállító művészek közül Szász Lillát és Eperjesi Ágneszt emelném ki. A magát dokumentaristának valló Szász Lilla képeit évek óta szeretem. Nyers, tárgyilagos fotói heves érzelmekeket keltenek az emberben, a fényképezésre pedig mint útra tekint, önmaga és a modell megismeréséhez vezeti el. *Nagyszüleim háza* című sorozata bepillantást enged a művésznő saját gyermekkori életébe. Eperjesi Ágnes neve nyilván sokaknak ismerősen cseng: a művésznő a rendszerváltás utáni képzőművészeti fotó nagy kísérletezője. Ő az, akinek a munkái egyszerre könnyedek, mégis súlyosak: az önirónia, a sztereotip női szerepek és az egyszerű piktogramok egyszerre szórakoztatják vizualitásukkal az embert, azonban mélyen gondolkodásra, problémaanalízisre serkentik a befogadót. *Főzési tanácsok* című sorozatán – amellet, hogy a kánai menyegzőre utal – a nagyítási technika miatt a papírképeken a valódi színek ellentétét láthatjuk.

Érdekes, hogy pár hét távlatából melyek azok a képek, amelyek erőteljesen megmaradnak az ember szeme előtt. Az egyik ilyen mű Koronczai Endre *Megállított... tűz, víz, föld, levegő* négyesornás videóinstallációja, mely a "keresd a hibát" játékra emlékezteti a látogatót. Nézem a videót, és valami nem stimmel... Többek közt egy tájképet látunk, vízesséssel. Azonban pont a hatalmas víztömeg az, ami stagnál, nem mozdul. Majd a "hiba" megtalálása után a jutalom: a mű gondtalan élvezete, a felismerés öröme. A másik kedvencem Desiree Dolron képe volt, melyet távolról szemlélve könnyen a németalföldi portréfestészet egyik alkotásának titulálhatunk. A beállítás, a fények kontrasztja révén igazi klasszikus, szoborszerű művésznak láttatja a márványbőrű Brigitte-et, közelről viszont ráeszmél az ember arra, hogy egy raszta hajú, sok fülkarikát viselő lányról van szó. És a hölgy kétségkívül gyönyörű. Változó idők, változó szépségideálok. Candida Höfer *ZOO, Hannover* című képe kapcsán szintén megfogalmazódott bennem egy gondolat: csak egy rács választja el a civilizált embert az állatoktól? Minket is csupán egy mentális vagy bármilyen korlát tart távol vadállati mivoltunktól?

A kiállítás egyszerre szórakoztat, és elgondolkodtat. Közömbös senki nem marad, ugyanis a sokszínűségben mindenki talál majd olyan képet, amiért rajongani fog, és olyat is, amit majd nem szeret, és nem ért. Amellett, hogy a végtelen lehetőségek tárházaként láthatunk rá a fotográfiára, a fogyasztói társadalom kritikája is megfogalmazódik, valamint az illúzió, a megkonstruált digitális képek "csalóka" világa, és az emberi kapcsolatok sokszínűsége is helyet kaptak a kiállítótér falain.

Still. Fotográfia a múzeumban

Debrecen, MODEM (Modern és Kortárs Művészeti Központ)

2013. július 7. – október 6.

Kurátor: Perenyi Mónikaművészettörténész – MTA BTK Művészettörténeti Intézet

Kiállító művészek: Áfrány Gábor – Birkás Ákos – Viktoria Binschtok – Sonja Braas – Elina Brotherus – James Casebere – Kyungwoo Chun – David Claerbout – Csontó Lajos – Csozó Gabriella – Rineke Dijkstra – Desiree Dolron – Olafur Eliasson – Eperjesi Ágnes – Erdély Miklós – Esterházy Marcell – Fabricius Anna – Gerhes Gábor – John Goto – Gyenis Tibor – Halász Károly – Candida Höfer – Stephan Huber – IRWIN – Kelemen Károly – Khoór Lilla – Koronczai Endre – Kovács Endre – László Gergely – Németh Hajnal – Ósz Gábor – Joao Penalva – Puklus Péter – Alexandra Ranner – Evelyn Richter – Thomas Ruff – Sarkantyú Illés – Szabó Benke Róbert – Szabó Dezső – Szacsavay Pál – Szász Lilla – Szegedy-Maszák Zoltán